

Bruksela, dnia 21 września 2016 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nr 81 / 2016

Sprawozdanie nt. propozycji Komisji Europejskiej ws. przepisów UE dotyczących praw autorskich z myślą o rozwoju i rozpowszechnianiu kultury europejskiej

Bruksela, 14 września 2016 r.

„Pragnę, by dziennikarze, wydawcy i autorzy otrzymywali sprawiedliwe wynagrodzenie za swoją pracę, niezależnie od tego, czy jest ona wykonywana w studio, czy we własnym mieszkaniu, czy rozpowszechniana jest za pomocą internetu, czy też poza nim, czy publikowana jest przy użyciu kopiarki czy też linku w sieci” – powiedział przewodniczący Juncker w swoim orędziu o stanie Unii w 2016 r.

Przy okazji tegorocznego orędzia o stanie Unii ogłoszonego przez przewodniczącego Junckera Komisja przedstawiła w dniu 14 września br. propozycje dotyczące modernizacji prawa autorskiego. Mają one pozwolić na zwiększenie różnorodności kulturowej w Europie i treści dostępnych w internecie, przy jednoczesnym wprowadzeniu jaśniejszych przepisów dla wszystkich podmiotów działających online. Propozycje te obejmują również narzędzia wspierające innowacje w placówkach edukacyjnych, ośrodkach badawczych i instytucjach zajmujących się dziedzictwem kulturowym.

Technologie cyfrowe zmieniają sposób, w jaki muzyka, filmy, telewizja, radio, książki i prasa są produkowane, dystrybuowane i wykorzystywane. Popularnością cieszą się nowe usługi internetowe (takie jak streaming muzyki, platformy wideo na żądanie i agregatory wiadomości), a konsumenci coraz częściej oczekują dostępu do treści kulturowych na urządzeniach mobilnych i ponad granicami. Jeżeli przepisy będą zapewniać jasność i pewność prawa dla wszystkich, to nowe, cyfrowe otoczenie otworzy możliwości dla europejskich twórców. W ramach swojej **strategii jednolitego rynku cyfrowego** Komisja przyjęła w dniu 14 września br. wnioski gwarantujące:

- większy wybór i dostęp do treści online i za granicą;

- ulepszone przepisy dotyczące praw autorskich z myślą o edukacji badaniach, dziedzictwie kulturowym oraz integracji osób niepełnosprawnych;
- bardziej sprawiedliwy i zrównoważony rynek dla twórców, sektorów kreatywnych i prasy.

Andrus Ansip, wiceprzewodniczący do spraw jednolitego rynku cyfrowego, powiedział: „Europejczycy pragną dostępu do naszej bogatej i różnorodnej kultury bez względu na granice. Nasz wniosek pozwoli na udostępnienie większej ilości treści, a tym samym przekształcanie europejskich przepisów dotyczących praw autorskich z uwzględnieniem nowej, cyfrowej rzeczywistości. Europejskie treści kreatywne nie powinny być zamknięte. Muszą one być jednak wysoce chronione, zwłaszcza w celu poprawy możliwości pobierania wynagrodzeń przez twórców. Obiecaliśmy, że do końca roku przedstawimy wszystkie nasze inicjatywy na rzecz utworzenia jednolitego rynku cyfrowego i dotrzemy słowa. Bez odpowiednio funkcjonującego jednolitego rynku cyfrowego nie osiągniemy kreatywności, wzrostu gospodarczego i nowych miejsc pracy”.

Günther H. Oettinger, komisarz do spraw gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego, stwierdził: „Nasze sektory kreatywne skorzystają z tych reform, których celem jest pokonanie wyzwań stawianych nam przez epokę cyfrową, przy jednoczesnym zapewnieniu większego wyboru treści dla konsumentów europejskich. Proponujemy środowisko praw autorskich, które jest stymulujące, sprawiedliwe i sprzyjające inwestycjom”.

Obecnie prawie połowa internautów w UE słucha muzyki, ogląda filmy i seriale telewizyjne lub gra w gry online; nadawcy i inni operatorzy mają jednak trudności w dochodzeniu swoich praw do usług internetowych i cyfrowych, jeżeli chcą je oferować w innych krajach UE. Inne ważne z punktu widzenia społeczno-gospodarczego sektory (edukacja, badania, dziedzictwo kulturowe) również zbyt często napotykać ograniczenia lub brak pewności prawa. Hamuje to ich innowacje cyfrowe podczas korzystania z treści chronionych prawami autorskimi (w tym korzystania z usług transgranicznych). Co więcej, twórcy, wydawcy prasowi i inne podmioty praw często nie są w stanie negocjować warunków i sposobów płatności za korzystanie w internecie z ich utworów i wykonania.

Przedstawione w dniu 14 września br. wnioski dotyczące praw autorskich mają **trzy główne priorytety**:

1. Większy wybór i dostęp do treści online i za granicą

Wniosek w sprawie możliwości przenoszenia usług online w zakresie treści, przedstawiony w grudniu 2015 r., dał konsumentom prawo do korzystania z internetowych abonamentów na

filmy, muzykę i e-książki w czasie pobytu poza ich własnym krajem, na przykład na wakacjach lub w podróży służbowej. KE proponuje przyjęcie instrumentu prawnego, który pozwoli nadawcom na łatwiejsze uzyskanie zezwoleń, które muszą otrzymać od podmiotów praw autorskich, aby móc nadawać programy online w innych państwach członkowskich UE. Chodzi tu o programy transmitowane online w tym samym czasie co w telewizji oraz usługi typu catch-up, które chcą oni udostępnić w internecie w innych państwach członkowskich (np. MyTF1 we Francji, ZDF Mediathek w Niemczech, TV3 Play w Danii, Szwecji i krajach bałtyckich oraz AtresPlayer w Hiszpanii). Fakt, że nadawcy będą mogli udostępniać zdecydowaną większość swoich treści (np. aktualności czy programy kulturalne, polityczne, dokumentalne lub rozrywkowe) także w innych państwach członkowskich, zapewni konsumentom większy wybór.

Nowe przepisy ułatwią operatorom oferującym pakiety kanałów telewizyjnych (np. Proximus TV w Belgii, Movistar+ w Hiszpanii, Deutsche Telekom's IPTV Entertain w Niemczech) uzyskiwanie niezbędnych zezwoleń: oznacza to, że w celu oferowania takich pakietów kanałów telewizyjnych pochodzących z innego państwa członkowskiego, zamiast indywidualnie negocjować z każdym podmiotem praw autorskich, będą oni mogli korzystać z licencji udzielonych przez organizacje zbiorowego zarządzania reprezentujące takie podmioty. Pozwoli to również zwiększyć wybór treści oferowanych klientom.

Aby wspomóc rozwój oferty wideo na żądanie (VoD) w Europie, wzywamy państwa członkowskie do utworzenia organów odpowiedzialnych za negocjowanie umów licencyjnych (obejmujących usługi transgraniczne) między podmiotami praw do treści audiowizualnych a platformami VoD. Dialog z sektorem audiowizualnym w kwestii licencji i wykorzystywania innowacyjnych narzędzi – takich jak platformy licencyjne – uzupełni ten mechanizm.

W celu zwiększenia dostępu do bogatego dziedzictwa kulturowego Europy nowa dyrektywa o prawie autorskim pomoże muzeom, archiwom i innym instytucjom w digitalizacji i umożliwi transgraniczne udostępnianie utworów niedostępnych na zewnątrz, takich jak książki lub filmy, które są chronione prawem autorskim, ale nie są już dostępne publicznie.

Równolegle Komisja wykorzysta 1,46 mld euro z podprogramu MEDIA w ramach programu „Kreatywna Europa”, aby wspierać rozpowszechnianie treści kreatywnych w różnych krajach. Obejmuje to więcej wsparcia dla opracowywania napisów i dubbingu, nowy katalog europejskich utworów audiowizualnych dla dostawców VoD do bezpośredniego wykorzystania oraz narzędzia internetowe mające na celu poprawę dystrybucji europejskich utworów audiowizualnych, ich łatwiejsze wyszukiwanie i odtwarzanie online.

Te połączone działania będą zachęcać społeczeństwo do odkrywania programów radiowych i telewizyjnych z innych państw europejskich oraz do utrzymywania kontaktów z ojczyzną, mieszkając w innym państwie członkowskim. Pozwolą one także na zwiększenie dostępności filmów europejskich, również w kontekście transgranicznym, podkreślając tym samym bogatą różnorodność kulturową Europy.

2. Ulepszone przepisy dotyczące praw autorskich z myślą o badaniach, edukacji oraz integracji osób niepełnosprawnych

Studenci i nauczyciele chętnie korzystają z cyfrowych materiałów i technologii. Niestety prawie 1 na 4 nauczycieli napotyka ograniczenia związane z prawami autorskimi podczas swoich cotygodniowych zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem technologii cyfrowych. Komisja zaproponowała wprowadzenie wyjątku, aby umożliwić placówkom edukacyjnym transgraniczne wykorzystywanie materiałów dydaktycznych za pomocą narzędzi cyfrowych oraz w ramach kursów internetowych.

Proponowana dyrektywa ułatwi również naukowcom w całej UE stosowanie technik [eksploracji tekstów i danych](#) do analizy dużych zbiorów danych. Zapewni to niezbędny impuls dla innowacyjnych badań, zważywszy że dzisiaj niemal wszystkie publikacje naukowe mają charakter cyfrowy, a ich łączna objętość rośnie na całym świecie o 8–9 proc. rocznie.

Komisja proponuje również wprowadzenie nowego obowiązkowego unijnego wyjątku, który pozwoli instytucjom zajmującym się dziedzictwem kulturowym na zachowanie prac w formie cyfrowej, co ma zasadnicze znaczenie dla przeżycia dziedzictwa kulturowego oraz dostępu obywateli do niego w perspektywie długoterminowej.

Ponadto zamiarem Komisji jest wprowadzenie ustawodawstwa mającego na celu wdrożenie Traktatu z Marrakeszu w sprawie ułatwienia dostępu do opublikowanych utworów drukowanych osobom niewidomym i słabowidzącym oraz osobom z niepełnosprawnościami uniemożliwiającymi zapoznanie się z drukiem. Środki te są konieczne, aby zagwarantować, że prawo autorskie nie stanowi bariery dla pełnego udziału wszystkich obywateli w życiu społecznym. Umożliwią one także wymianę kopii w dostępnych formatach wewnątrz UE i z państwami trzecimi, które są stronami traktatu, unikanie powielania prac i marnowania zasobów.

3. Bardziej sprawiedliwy i zrównoważony rynek dla twórców i prasy

Dyrektywa w sprawie praw autorskich ma wzmocnić pozycję podmiotów praw autorskich w zakresie negocjowania warunków i sposobów płatności za korzystanie z ich treści online na platformach udostępniania plików wideo (np. YouTube lub Dailymotion). Platformy te będą miały obowiązek zastosowania skutecznych środków, takich jak technologia automatycznego wykrywania utworów muzycznych lub audiowizualnych. Dzięki nim podmioty praw autorskich będą w stanie identyfikować swoje dzieła, wydawać zgodę na ich publikację na platformie lub żądać ich usunięcia.

Gazety, czasopisma i inne wydawnictwa prasowe skorzystały z przejścia od druku na usługi cyfrowe i internetowe, takie jak media społeczne i agregatory wiadomości. Sytuacja ta doprowadziła do rozszerzenia grona odbiorców, ale odbiła się również na dochodach z reklam i sprawiła, że licencjonowanie i egzekwowanie praw stało się coraz trudniejsze. Komisja proponuje wprowadzenie nowego prawa dla wydawców, które jest podobne do już obowiązującego w UE prawa odnoszącego się do producentów filmowych, producentów nagrań i innych podmiotów działających w sektorach kreatywnych, np. nadawców.

Nowe prawo uznaje, jak ważną rolę wydawcy prasowi odgrywają w inwestycjach i tworzeniu wysokiej jakości treści dziennikarskich, co ma zasadnicze znaczenie dla dostępu obywateli do wiedzy w naszych demokratycznych społeczeństwach. Po raz pierwszy zostaną oni prawnie uznani jako podmioty prawa autorskiego, co wpłynie na ich pozycję przy negocjacjach w sprawie korzystania z ich treści przez serwisy internetowe wykorzystujące takie treści lub zapewniające do nich dostęp. Przyczyni się to również do zwalczania piractwa. Podejście to zagwarantuje wszystkim podmiotom jasne ramy prawne w zakresie wydawania zezwoleń dla zastosowań cyfrowych oraz pozwoli na rozwój innowacyjnych modeli biznesowych z korzyścią dla konsumentów.

Projekt dyrektywy zobowiązuje również producentów i wydawców do zapewnienia przejrzystości i informowania twórców lub wykonawców o zyskach z ich utworów. Ustanawia także mechanizm umożliwiający twórcom i wykonawcom uzyskanie uczciwego udziału w ramach negocjacji o wynagrodzenie z producentami i wydawcami. Doprowadzi to do wyższego poziomu zaufania wśród wszystkich uczestników cyfrowego łańcucha wartości. W kierunku jednolitego rynku cyfrowego

Jako część **strategii jednolitego rynku cyfrowego** przedstawionej w maju 2015 r. aktualnie zaprezentowane wnioski stanowią uzupełnienie **proponowanego rozporządzenia w sprawie przenoszenia treści** (grudzień 2015 r.), **zmienionej dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych** oraz **komunikatu w sprawie platform internetowych** (maj 2016 r.). Późną jesienią Komisja zaproponuje poprawę egzekwowania wszystkich rodzajów praw własności intelektualnej, w tym praw autorskich.

Obecne unijne przepisy dotyczące praw autorskich, przedstawione wraz z inicjatywami w celu zwiększenia dostępu do internetu w UE, są częścią unijnej strategii na rzecz utworzenia jednolitego rynku cyfrowego. Komisja przedstawiła 16 inicjatyw i jest na dobrej drodze do zrealizowania wszystkich z nich do końca tego roku.

- **Dodatkowe informacje**

Pytania i odpowiedzi - w języku angielskim:

[http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-16-3011_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-3011_en.htm)

Nota informacyjna dotycząca praw autorskich (w języku angielskim):

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/factsheet-copyright>

Więcej na temat eksploracji tekstów i danych:

<http://ec.europa.eu/research/index.cfm?pg=newsalert&year=2016&na=na-140916>.

Przyjęte w dniu 14 września br. dokumenty:

Komunikat – Propagowanie na jednolitym rynku cyfrowym uczciwej, wydajnej i konkurencyjnej gospodarki europejskiej opartej na poszanowaniu praw autorskich (COM (2016) 592):

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=COM:2016:592:REV1&qid=1474450988435&from=PL>

Rozporządzenie ustanawiające zasady dotyczące wykonywania praw autorskich i praw pokrewnych mające zastosowanie do niektórych nadawców transmisji i retransmisji programów telewizyjnych i radiowych (COM (2016) 594):

<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/EN/1-2016-594-EN-F1-1.PDF>

Dyrektywa w sprawie praw autorskich na jednolitym rynku cyfrowym (COM (2016) 593):

<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/EN/1-2016-593-EN-F1-1.PDF>

Rozporządzenie w sprawie transgranicznej wymiany między Unią a państwami trzecimi kopii utworów w formacie umożliwiającym dostęp osobom niepełnosprawnym do określonych utworów i innych przedmiotów chronionych prawem autorskim i prawami pokrewnym, z korzyścią dla osób niewidomych, słabowidzących lub z innymi niepełnosprawnościami uniemożliwiającymi zapoznanie się z drukiem (COM (2016) 595):

<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/EN/1-2016-595-EN-F1-1.PDF>

Dyrektywa w sprawie niektórych dozwolonych sposobów korzystania z utworów i innych przedmiotów chronionych prawem autorskim i prawami pokrewnymi z korzyścią dla osób niewidomych, osób słabowidzących i osób z niepełnosprawnościami uniemożliwiającymi zapoznanie się z drukiem, i w sprawie zmiany dyrektywę 2001/29/WE w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (COM (2016) 596):

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016PC0596&qid=1474451361084&from=PL>

Rozporządzenie w sprawie zapewnienia możliwości transgranicznego przenoszenia na rynku wewnętrznym usług online w zakresie treści (COM (2015) 627):

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015PC0627&qid=1474451975043&from=PL>

Dyrektywa zmieniająca dyrektywę 2010/13/UE w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych ze względu na zmianę sytuacji na rynku (COM (2016) 287):

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016PC0287&qid=1474452110888&from=PL>

Komunikat ws. platform internetowych i jednolitego rynku cyfrowego. Szanse i wyzwania dla Europy (COM (2016) 288):

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0288&qid=1474452270708&from=PL>

Opracowała:
dr Magdalena Skulimowska¹

---

¹ Na podstawie informacji Komisji Europejskiej.